

3. Курляк І. С. Розвиток класичної освіти на західноукраїнських землях (XIX – перша половина XX ст.) : дис... доктора пед. наук : 13.00.01 / Ірина Свгенівна Курляк. – Київ, 2000. – 473 с.

4. Ніколасва С.Ю. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах: Підручник. Вид. 2-е, випр. і перероб. / Кол. авторів під керівн. С.Ю. Ніколасвої. –К. : Ленвіт, 2002. – 328 с

5. Синергетичний дискурс проблематики націєтвоорення / [Електронний ресурс] // – 2011. – Режим доступу : pru.edu.ua/e-book/book/html/D/ispu_ksue_Nesterenko/70.html

Котенко Ольга Володимирівна,

кандидат педагогічних наук,

завідувач кафедри іноземних мов і методик їх навчання

Педагогічного інституту

Київського університету ім. Бориса Грінченка,

ОСОБИСТІСТЬ ВЧИТЕЛЯ У ПРОЦЕСІ ІНШОМОВНОЇ ВЗАЄМОДІЇ НА УРОКАХ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В ПОЧАТКОВІЙ ШКОЛІ

Як відомо, іноземна мова-це один із засобів підвищення рівня освіченості людини, яка нею володіє. Вже багато десятиліть той, хто володіє іноземними мовами вважається людиною високої культури і ерудиції. Сьогодні затребуваність спеціалістів, що вільно спілкуються різними мовами ні в кого не викликає сумніву, отже – оскільки є запит необхідна й пропозиція щодо висококласних учителів, спроможних сформувати у тих, хто навчається здатність до існування у соціумі.

Загально відомо, що основи володіння іноземною мовою закладаються у ЗНЗ. Думаю, що ніхто не заперечує, що перші враження від побаченого, почутого, сприйнятого найсильніші... Яким буде цей перший досвід занурення в іншомовне середовище такими будуть й результати, адже перший учнівський досвід набуття іншомовних знань впливатиме на кінцевий результат. Отже зрозуміло, яка відповідальність покладеться на першого вчителя іноземної мови (ІМ), його особистість, завдяки якому дитина вперше знайомиться з іншомовним світом.

Проблема педагогічної праці, вимог до професії педагога, формування його професійно значущих якостей є актуальною упродовж багатьох століть.

Ще зі стародавніх часів професія вчителя вважалась такою, що своїм змістом дає друге народження учню; є достатньо ризикованою справою з точки зору навчальних успіхів учнів, які здобуваються ціною великої праці вчителя, зо-

крема, а також відсутності таких результатів, які приносять незрівняне горе й тяжкі наслідки [1].

Римський філософ Квінтіліан, який став одним з перших професійних педагогів сформулював вимоги до вчителя-вихователя, де серед таких якостей як мудрість, інтелект, навченість, підготовленість, якими має володіти вчитель, він спершу має відчувати батьківські почуття до учнів, бути шанованим ними, вміти створити атмосферу взаємодії під час навчального процесу. Особливого значення надавалось у трактаті «Виховання оратора» посиленості обраних методів, мовленнєвій культурі, чіткості постановки завдань, вимогливості [1].

Пізніше у Епоху Відродження, коли провідними ідеями було ствердження самоцінності людини увага акцентувалась на моральних якостях вчителя, його новаторських якостях. Видатний педагог-гуманіст

Я. А. Коменський формулює «Закони для вчителя», де визначає, що мистецтву вчителювати треба наполегливо вчитися, треба розумітися на закономірностях навчання, постійно зростати в професійному плані, бути толерантним, працьовитим, наполегливим, зразком для наслідування.

Швейцарський педагог-гуманіст І. Песталоцці навпаки зосереджував свою увагу на любові до дітей, яка може перекрити талант вчителювати й підготовку вчителя, хоча надавав належної уваги поєднанню природного покликання «бути вчителем» зі спеціальною підготовкою.

Український просвітитель Г. Сковорода був прибічником народної педагогіки, відстоював розуміння вчителя як високо моральної особистості, в роботі якого великого значення набувала спеціальна підготовка, яка проводилась на ґрунті природного покликання.

М. Пирогов на початку 18 ст. трактував місію вчителя не стільки у відтворенні готового, скільки у формуванні ставлення вихованців до світу. Поряд із К. Ушинським, М. Пирогов вважає педагогікою наукою, а вчителя науковцем, що є стрижнем наукового прогресу [1].

На початку ХХ-го століття вчитель позиціонувався як організатор освітньої справи, пізніше, в період домінування комуністичних ідей характеризувався як такий, що здійснює навчання та виховання в дусі панівної ідеології.

Отже, з часом підходи до розуміння якісних характеристик особистості вчителя трансформувались, удосконалювались відповідно до розвитку та запитів суспільства і наразі постає питання: Який він сучасний учитель, учитель ІМ, здатний не просто надавати знання з певної галузі, а відповідно до загальноприйнятого компетентнісного підходу до навчання, формувати особистість дитини, готувати її до комфортної соціалізації, до занурення у різнобарвний соціокультурний простір засобами навчального предмету?

Традиційно, професійно значущі якості будь-якого вчителя розглядаються у контексті визначення структурних елементів професійної компетентності вчителя. Зміст поняття «компетентність» вчителя визначається рівнем його професійної

освіти, досвідом, такими особистісними якостями як прагнення до самоосвіти, самовдосконалення, вмотивованість та відповідальне ставлення до справи.

Отже, що професійна компетентність педагога – це синтез його теоретичної та практичної підготовки до здійснення професійної діяльності, вищий компонент особистості, в якій поєднуються індивідуальні та ділові якості спеціаліста, це об'єктивно існуюча характеристика, що відображає достатній для виконання певного виду діяльності рівень знань, умінь та навичок, причому ця діяльність пов'язана з необхідністю прийняття рішення[4].

Професійна компетентність вчителя ІМ нами визначена як інтегроване утворення його особистості, яке синтезує в собі необхідні компетентності (психолого-педагогічну, лінгводидактичну, особистісно-мотиваційну) взаємовплив яких сприяє ефективній педагогічній взаємодії у процесі формування іншомовної комунікативної компетентності учнів.

Психолого-педагогічна компетентність вчителя ІМ передбачає здатність до педагогічної взаємодії з учнями і має складатись з загальнокультурних компетенцій, психологічних та педагогічних компетенцій.

Загальнокультурні компетенції передбачають культурологічні, філософські, правові, економічні знання, знання про становлення людської особистості під впливом соціокультурних чинників, законів функціонування людини в суспільстві, уміння сформулювати в учнів уявлення про багатоманітність соціокультурного простору, уміння створити ціннісно-мотиваційну базу учня для подальшого вивчення предмета «Іноземна мова».

Компонентами психологічних компетенцій є знання вікових психофізіологічних, ментальних особливостей учнів, узагальнених характеристик особистості учня: особливості функціонування пам'яті, мислення, уваги, загальних здатностей та характеру учня, уміння співвідносити подану інформацію з рівнем його мовленнєвого розвитку.

Підґрунтям для педагогічних компетенцій є знання теоретичних основ формування особистості, основ педагогічного менеджменту, принципів функціонування педагогічної науки, уміння організовувати процес навчання, виховання та розвитку особистості учня, створення умов для всебічного виховання творчої особистості, для її успішної соціалізації.

Лінгводидактична компетентність вчителя ІМ передусім передбачає сформованість суто фахових та методичних компетенцій вчителя ІМ. Вони пов'язані зі знаннями закономірностей функціонування мови у суспільному просторі, її провідних функцій, особливостей породження мовлення, взаємозв'язку між мовними й ментальними особливостями носіїв тієї чи іншої мови, володінням системою методичних прийомів для введення учнів у ситуацію міжкультурної комунікації, створеної у навчальних умовах.

Особистісно-мотиваційна компетентність вчителя ІМ визначається наявністю його особливих якостей, що є обов'язковими для ефективної педагогічної діяльності в умовах міжкультурної взаємодії.

Серед професійно значущих якостей вчителя ІМ зазначимо такі: широка культурологічна освіченість, ініціативність, дисциплінованість, поміркованість, педагогічна креативність, активна життєва позиція, ціннісні орієнтири, гнучкість, чуйність, здатність до прогнозування та аналізу результатів власної педагогічної діяльності та ін. Особливого значення, в контексті дослідження, ми надаємо таким якостям особистості вчителя ІМ як толерантність[2] та діалогічність, полікультурність.

Зважаючи на специфіку предмета «Іноземна мова» актуальності окремої уваги слід приділити полікультурності вчителя ІМ, оскільки глобалізація світового освітнього простору, міжнаціональні та міжетнічні конфлікти зумовлюють визначати й узгоджувати зміст навчання у школах з точки зору формування засобами навчального предмету полікультурного світогляду учнів.

Полікультурність – це особливий системотворчий компонент в структурі особистості, що передбачає визнання багатоманітності культурного простору та здатність до міжкультурної взаємодії. Ознаками сформованості такої якості є мовний та етнокультурний плюралізм, відкритість особистості до впливу та взаємодії з іншими культурами, зняття бар'єрів ізоляції в контексті глобалізації світового простору[5].

Важливого акценту у світлі визначення професійно значущих якостей вчителя ІМ набуває проблема узгодження функцій сучасного фахівця- мовника з сучасними вимогами до навчально-виховного процесу з ІМ.

Сьогодні функції вчителя ІМ значно ширші, вони виходять за рамки лише досконалого рівня володіння в предметній галузі, оскільки мова йде про навчальну діяльність, в основі якої знаходиться не учень як об'єкт педагогічного впливу, а навчальний предмет з усією палітрою можливостей впливати на розвиток особистості учня своїм змістом.

Провідною функцією вчителя ІМ на сучасному етапі розвитку освітньої системи України є функція координатора процесу формування іншомовної комунікативної компетентності учнів початкового ступеня навчання. Оскільки на сьогодні вчитель ІМ скеровує мовленнєву спрямованість уроку ІМ, координує індивідуальну роботу учнів і роботу групи, обговорює проблеми, що виникають у навчанні і пропонує шляхи їх вирішення, прогнозує результати мовленнєвої діяльності учнів відповідно до цілей навчання, труднощі у сприйнятті мовленнєвого матеріалу.

Таким чином, особистість вчителя ІМ на початковому ступені навчання, де закладаються основи володіння іншою мовою через відповідну організацію навчального процесу, через урахування психологічних, фізіологічних особливостей дітей молодшого шкільного віку має стати стрижнем мотивації молодшого школяра до пізнання світової культури через вивчення іноземної мови.

Література:

1. Гузій, Н. В. Педагогічний професіоналізм: історико-методологічні та теоретичні аспекти : монографія / Н. В. Гузій. – К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2004. – 243 с.
2. Зарівна, О. Толерантність як елемент світогляду і культури / О. Зарівна // Рідна шк. – 2008. – № 6. – С. 21–23.
3. Зязюн, І. А. Неперервна освіта: концептуальні засади і сучасні технології / І. А. Зязюн // Творча особистість у системі неперервної освіти : міжнар. наук. конф., 16–17 трав. 2000 р. / [за ред. С. О. Сисоєвої, О. Г. Романовського]. – Х., 2000. – С. 8–16.
4. Калінін, В. О. Формування професійної компетентності майбутнього вчителя іноземної мови засобами діалогу культур : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Калінін Вадим Олександрович. – Житомир, 2005. – 311 с.
5. Котенко, О. В. Розвиток полікультурної компетентності вчителів світової літератури в системі післядипломної освіти [Текст] : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук: [спец.] 13.00.04 «Теорія і методика проф. освіти» / Котенко Ольга Володимирівна ; ДВНЗ «Ун-т менеджменту освіти» НАПН України. – К., 2011. – 20 с.

Кенжебекова Р.И.

к.п.н., доцент, Казахстан г. Чимкент

ВОПРОСЫ РАЗВИТИЯ МАТЕМАТИЧЕСКИХ СПОСОБНОСТЕЙ УЧАЩИХСЯ В НАЧАЛЬНОЙ ШКОЛЕ

Современный этап развития образования в Казахстане характеризуется обновлением целей воспитания и обучения. Это связано с социальным законом общества, которому нужны знающие, самостоятельно мыслящие, творческие личности.

Ученик получил право на способное «я», трансформировавшись из объекта в субъект воспитания. Во главу угла ставится создание благоприятных условий для максимального раскрытия и развития его способностей.

Получила право на жизнь и идея уровневой дифференциации, позволяющая оценивать знания учащихся достаточно объективно. Для учащихся, достигших обязательного уровня усвоения знаний, предусмотрена возможность обучения на продвинутом уровне. Каждый из них, в зависимости от своих способностей, желаний и устремлений, может двигаться по своему пути, по своей траектории развития. Проблема формирования и развития математических способностей детей – одна из наименее разработанных на сегодня методических проблем обучения математике в начальных классах. Крайняя разнородность взглядов на